

attract students by the performance and free, coherent and logical speech, external expression of desire and willingness to communicate, the ability to convey their attitude to educational material, to arouse the higher education students' interest in the discussion. The technique of speech consists of diction, articulation, intonation, volume, strength, height, timbre and tonality of the voice, pace and rhythm of speech, emphasis, mobility and sonority of the voice. The structural components of non-verbal communication: body language, interpersonal space, temporal characteristics have been analysed. The peculiarities of statistical and dynamic expression of a foreign language teacher have been described. Physiognomy, artefacts, the olfactory system, haptics, prosody, extralinguistics, kinesics have been characterised. It has been proved that a foreign language teacher's pedagogical technique largely determines the level of professional excellence and the success of pedagogical activity. Pedagogical technique is an integral part in the structure of the professional excellence of a foreign language teacher who needs lifelong self-development and self-improvement. As a form of organisational behaviour, pedagogical technique is based on the ability to control oneself – posture, gestures, facial expressions, pantomime; to manage emotions – relieve excessive mental stress, trigger the states of insight, creative well-being; the ability to master the technique of speech – the pace of speech, intonation, audience management; the ability to interact with a higher education student and the group as a whole in the process of solving pedagogical problems. Forming foreign language teachers' pedagogical technique is impossible without considering communicative prohibitions, etiquette, appearance culture, peculiarities of pedagogical communication and mental self-regulation. Verbal and non-verbal tools of influencing higher education students harmoniously complete each other, and mastery of the pedagogical technique testifies to the level of a pedagogue's professional excellence.

Key words: *external technique, internal technique, interpersonal space, pedagogical communication, self-regulation, speech culture*

Стаття надійшла до редакції 15.02.2023 р.

УДК 378.147:373.2

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283336](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283336)

ІРИНА ЛАРИНА

ORCID: 0000-0003-0117-147X

ЮЛІЯ ДОЛЯ

ORCID: 0000-0001-6400-6813

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Авторами здійснено теоретичне узагальнення закономірностей художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку у відповідності до змісту Базового компоненту дошкільної освіти. Досліджено дидактичний потенціал мистецтва як могутнього засобу формування мистецько-творчої компетентності дитини. Вивчено особливості цього процесу в умовах реалізації емоційно орієнтованої моделі мистецької освіти, розкрито її діалогічну сутність, яка серед інших чинників передбачає спільну діяльність дорослого і дитини в мистецькому середовищі. Доведено, що ефективність процесу формування мистецько-творчої компетентності у дошкільників залежить від наявності у сучасного педагогічного працівника ЗДО певного рівня сформованості професійної готовності до його здійснення. Розглянуто шляхи формування такої готовності. Висвітлено роль і способи використання з даною метою інноваційних технологій.

Ключові слова: *художньо-естетичний розвиток, мистецько-творча компетентність дошкільників, інноваційні технології, педагогічний супровід, мистецька освіта, особистість дитини, розвивально-естетичне середовище*

Постановка проблеми. Проблема дослідження теорії і практики художньо-естетичного виховання дитини як одного з найважливіших засобів закладання культурних засад особистості, формування у неї ставлення до дійсності, стимулювання розумового і морального розвитку, виховання всебічно розвиненої, духовно багатой особистості, стає все більш актуальною в Україні. У процесі художньо-естетичного розвитку в особистості формується ціннісне ставлення до мистецтва, розвивається

широкий спектр естетичних почуттів (здатність сприймати, відчувати, оцінювати прекрасне, трагічне, комічне, потворне в житті і мистецтві), прагнення творити в мистецькій сфері «за законами краси».

Загальновідомо, що мистецтво є своєрідним індикатором рівня культури суспільства загалом та особистості зокрема. Воно здатне надихати, мотивувати й спонукати особистість до самовдосконалення. Тож не випадково назва освітнього напрямку – «Дитина у світі мистецтва» – в останній редакції Базового компонента дошкільної освіти та, відповідно, в оновленій комплексній освітній програмі «Дитина», набула нового звучання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз науково-дослідної літератури показав, що науковці розглядають проблему художньо-естетичного розвитку дітей як складну і багатогранну, вказуючи на важливість навчати особистість розумінню цінності художньо-естетичного ресурсу для усвідомлення себе в соціумі. Для визначення орієнтирів та способів творчої життєдіяльності потрібно створити умови за допомогою організованого естетичного середовища (Т. Житнік, 2016; Т. Кучай, 2016; О. Семенова, 2017; А. Семенюк, 2019; В. Томашевський, 2020; Г. Шевченко, 2018; А. Шевчук, 2021 та ін.), яке повинно бути змістовно насиченим, таким, що трансформується, поліфункціональним, варіативним, доступним, безпечним тощо.

Останнім часом науковцями (Ю. Бентя, 2021; Ся Гаоян, 2019; В. Жуков, 2020; В. Орлова, 2017; О. Половіна, 2021; В. Ривліна, 2021; Н. Сидорчук, 2012; Н. Кривошея, Я. Чечель, 2019 та ін.) активно розглядається технологія інтеграції мистецтв, створення в закладі дошкільної освіти розвивального поліхудожнього середовища. Правильно організоване естетичне середовище повинно забезпечити дитині можливості для творчого саморозвитку, самореалізації в соціумі.

Проте, незважаючи на великий інтерес науковців до вирішення проблеми формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку, вона потребує розв'язання питань, які пов'язані з вдосконаленням підготовки фахівців з дошкільної освіти до здійснення педагогічного супроводу освітньої діяльності з художньо-естетичного розвитку дошкільників.

Мега статті – проаналізувати особливості художньо-естетичного розвитку дошкільників, довести необхідність і накреслити шляхи формування у майбутніх фахівців з дошкільної освіти професійної готовності до вирішення зазначеної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. У новій редакції Базового компоненту дошкільної освіти як Державного стандарту дошкільної освіти мистецько-творчу компетентність визначено як «...здатність дитини практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі розвинених емоцій та почуттів», емоційно-ціннісного ставлення до різних видів мистецтва, елементарно застосовувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях, під час освітньої та самостійної діяльності (БКДО, 2021, с. 21-22).

За БКДО, розвиток мистецько-творчої компетентності дошкільника розглядається як особистісне надбання за партнерською підтримкою дорослих в процесі освітньої діяльності ЗДО. Набуття дитиною мистецько-творчої компетентності відбувається в результаті отримання елементарних знань щодо специфіки видів мистецтва (образотворче, музичне, театральне): засвоєння художньої мови мистецтва, ознайомлення з системою художньо-виразних засобів, які використовує той чи інший вид мистецтва задля втілення художньої ідеї.

Важливою і необхідною складовою мистецько-творчої компетентності є сформованість у дошкільника емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва. У процесі безпосереднього спілкування з творами мистецтва – творами художньої літератури, музичними творами, творами живопису – у дитини формуються основи художньо-естетичного смаку, художньо-естетичні потреби та інтереси у спілкуванні з мистецтвом.

Реалізація завдань освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва» передбачає залучення вихованців до різних видів мистецької діяльності в спеціально створених для розвитку їхніх здібностей умовах, формування здатності до самовираження з пріоритетом розвитку емоційної сфери, спрямованість освітнього процесу на набуття ними життєвих навичок під час освітньої та самостійної художньої діяльності.

Слід наголосити, що мистецько-творча компетентність дитини формується як результат реалізації емоційно орієнтованої моделі мистецької освіти. Її основою є діалогічність як спосіб існування та розвитку особистості, що передбачає: емоційну взаємодію з іншою особистістю; здатність створювати художні образи, засновані на якості образного особистісного пізнання світу; спільну діяльність дорослого і дитини в мистецькому середовищі.

Найважливішим результатом особистісних надбань дитини є формування навичок від індивідуального відтворення на основі усталеного зразка до імпровізації, вигадкування нового за умови створення дорослим творчого середовища. У дітей з'являється можливість по-своєму скористатися набутим досвідом як у процесі навчання, так і у повсякденному житті.

Визначальним принципом педагогічного супроводу освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва» є формування ціннісного ставлення до продуктів мистецької діяльності та сприяння привласненню їх дитиною. Усе, що робить дитина на мистецьких заняттях, має відповідати її життєвим запитам, бути

спрямованим на формування життєвих навичок і особистісної компетентності. Дитина повинна зрозуміти, для чого та чи інша мистецька діяльність потрібна їй у житті.

Опановуючи мову символів у різних видах мистецтва, діти формують власне ставлення до світу. У цьому й проявляється їхня залученість до життя. У мистецьких видах діяльності у дитини формуються якості, які стануть базовими для дорослого життя: уміння слухати і чути, дивитися і бачити, естетичний смак, розвиваються дрібна моторика (як основа підготовки руки до письма), інтонаційна та емоційна виразність мовлення, пластичність, відчуття ритму (яке є основою читання і письма), засвоюються правила етикету тощо.

У процесі підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти до націленого на формування мистецько-творчої компетентності педагогічного супроводу мистецької діяльності дитини викладачі дисциплін мистецького спрямування допомагають кожному здобувачеві знайти відповіді на такі запитання, як: «Для чого? Для кого? Навіщо я це роблю? Як я це використовуватиму у професійній діяльності та у власному житті?».

Вивчення мистецьких дисциплін здобувачами освіти передбачає також розв'язання додаткових завдань їхньої професійної підготовки, на кшталт:

- формування особистісної позиції майбутніх фахівців-дошкільників щодо впливу мистецтва на розвиток особистості дитини;
- усвідомлення важливості естетичного розвитку особистості й удосконалення здатності до власної художньої діяльності;
- оволодіння педагогічним інструментарієм залучення дітей дошкільного віку до мистецтва;
- стимулювання мотивації саморозвитку й постійного фахового зростання;
- формування вмінь створення розвивального естетичного середовища у закладі дошкільної освіти;
- розвиток у майбутніх вихователів навичок ефективної взаємодії у площині «дитина – мистецтво – педагог» (тобто самодіагностика, рефлексія, активне слухання, включення у види мистецької діяльності тощо).

Реалізація цих завдань має здійснюватись шляхом впровадження технологій, які забезпечують готовність майбутніх фахівців з дошкільної освіти до формування мистецько-творчої компетентності у дошкільників.

Так, на факультеті дошкільної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди використовуються різноманітні інноваційні технології, які надають можливість у процесі викладання дисциплін естетичної спрямованості створювати передумови для розвитку інноваційного мислення і творчої компетентності майбутніх вихователів.

Сучасний педагог в освітньому процесі має виконувати роль фасилітатора – підтримувати, спрямовувати, створювати атмосферу благополуччя, залишаючи за дитиною право на самостійність, вибір (зокрема послідовності дій) тощо (Шевчук, 2021, с. 22). Ця технологія спрямована на розвиток у майбутніх вихователів уміння пильно спостерігати, розмірковувати над змістом музичних і художніх творів, розуміти багатозначність образів мистецтва, їх здатність пробуджувати різні думки.

На заняттях з дисциплін музично- та художньо-естетичної спрямованості також ефективно використовується вербалізація змісту художніх творів – технологія, зорієнтована на досягнення поглибленого розуміння здобувачами освіти внутрішньої сутності художніх образів і їх смислового наповнення (Красовська, 2015, с. 27).

З метою розкриття вербально виражених думок, підтвердження і аргументації теоретичних положень використовуються технології художнього і музичного ілюстрування (Шевченко, 2019). Таке ілюстрування передбачає педагогічну демонстрацію якісних репродукцій творів живопису, ілюстрацій, високохудожніх музичних творів. Так, прикладом творчого використання технології ілюстрування є музична драматизація творів української літератури, зокрема, байок Г. С. Сковороди.

В ході викладання методики музичного і художнього виховання дошкільників успішно реалізуються технології проектного навчання (Смолюк, 2022). Так, методисти кафедри націлюють майбутніх вихователів на самостійне та колективне створення навчально-методичних комплектів, що передбачає проектування майбутніми вихователями вмісту відповідної складової комплекту, обговорення розроблених навчально-методичних матеріалів та оцінювання і самооцінювання здобувачами освіти навчальної діяльності.

Набуття студентами навичок, необхідних для творчого спілкування та співпраці, сприяють інтерактивні технології, складовою яких є робота здобувачів малими групами і парами. Зазначимо, що така робота організовується в позааудиторній роботі в рамках діяльності гуртків «Музейна педагогіка».

Відпрацювання елементів художньо- і музично-педагогічних технологій в роботі з дітьми забезпечується використанням технології педагогічного тренінгу. Задля її реалізації здійснюється організація науково-методичної взаємодії викладачів і здобувачів факультету дошкільної освіти з педагогічними колективами і вихованцями ЗДО. Завдяки такій діяльності майбутні вихователі практично переконуються в дієвості моделі емоційно-образної креативної взаємодії в мистецькому

просторі, створюючи власні інструменти, які застосовують, перетворюють, розширюють, доповнюють на педагогічній практиці.

В процесі викладання дисциплін естетичного напрямку викладачами кафедри застосовуються навчально-педагогічні ігрові технології, які проєктують певні педагогічні ситуації, спрямовані на формування професійних вмінь майбутніх вихователів планувати й організовувати мистецько-творчу діяльність дошкільників.

У викладанні дисциплін естетичної спрямованості важливу роль відіграє використання технології інтеграції мистецтв. Ця технологія забезпечує оволодіння майбутніми вихователями засобами креативної діяльності і сприяє створенню ситуації успіху, яка за рахунок реального «проживання» себе в різних видах мистецтва забезпечує якісно новий рівень організації взаємодії викладачів і здобувачів освіти (Ларіна, Доля, 2019, с. 273).

На формування уявлень здобувачів про красу слова, форми, звука на факультеті дошкільної освіти зорієнтовано не лише дисципліни естетичного циклу. У викладанні будь-якої дисципліни викладачі прагнуть збагатити її висвітлення інформацією про прекрасне, залучаючи широкі асоціації з області мистецтва, за рахунок чого створюються сприятливі умови для розкриття творчих здібностей майбутніх вихователів, їх індивідуальної обдарованості і творчої самореалізації.

Використання технології продуктивно-творчої діяльності стимулює рефлексію власних досягнень і забезпечує створення креативного, психологічно комфортного навчального середовища. На досягнення цієї мети працює більшість методів, що їх передбачає продуктивно-творча діяльність, зокрема, методи імпровізації, інтерпретації власного виконання музичних творів, виготовлення художніх виробів, знов таки інтеграції різних видів мистецтв.

Для реалізації освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва» важливою є технологія «навчання без зразка». «Дитина унікальна за своєю природою, і в неї є безліч способів сприймання предметів та явищ довкілля і, відповідно, їх фіксування» (Половина, 2021, с. 8). Тому на заняттях мистецького напрямку майбутні вихователі оволодівають методами, які дозволяють уникати стереотипних дій в освітньому процесі, тобто наслідування зразка вихователя в образотворчості; прямого копіювання дій дорослого в інших видах діяльності. Адже «наявність таких зразків призводить до продукування «робіт під копірку», гасить бажання уявляти, фантазувати, розмірковувати, знищує творче начало» (Половина, 2021, с. 8). Відомо, що, наслідуючи дії дорослого, дитина копіює і його світорозуміння.

Основою методів, яким навчаються майбутні вихователі, є створення образу через передачу його характерних ознак. «Яскравим прикладом цього в малюванні є клясографія, у музиці – какофонія звучання дитячих музичних інструментів, яка перетворюється на «майстерню звуків», у театралізованій діяльності – маніпуляції з різними атрибутами, що трансформуються в театралізовану гру» (Половина, 2021).

У процесі професійної підготовки майбутніх вихователів успішно застосовуються арт-терапевтичні технології. Ці технології спрямовані на розширення і збагачення емоційного спектру і, як наслідок, на формування світогляду особистості здобувачів. Серед використовуваних методів арт-терапевтичних технологій важливе місце посідають спеціальні дихальні і вокальні вправи, музична ритмопластика і драматизація, музикомалювання, зняття емоційної напруги здобувачів через продуктивно-творчу діяльність тощо. Опановуючи ці та інші методи, здобувачі й самі навчаються оптимістичному сприйманню життя, що є необхідною умовою для душевного і соматичного здоров'я майбутніх дошкільних працівників (Ларіна, Доля, 2019).

Новий тип занять дозволяють створювати цифрові освітні ресурси (навчально-методичні посібники і матеріали, презентації, дидактичні ігри з відео- і аудіо-додатками тощо). Їх використання на заняттях з музичних і художніх дисциплін по-новому презентує текстову, звукову, графічну і відеоінформацію, збагачувати методичні можливості занять, активізувати творчий потенціал студентів, розвивати інтерес до музичної і художньої культури, формувати естетичну культуру майбутніх вихователів.

Використання медіа технологій відкриває нові технічні можливості для педагогіки образотворення, унікальні можливості поліхудожнього виховання здобувачів освіти, мають переваги порівняно з традиційним навчанням, допомагають поєднувати візуальні, музичні, театральні й інші види мистецтва.

Висновки з дослідження. Отже, використання інноваційних технологій, впроваджуваних на факультеті дошкільної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди, сприяє створенню педагогічних умов для розвитку креативних здібностей і якостей особистості майбутніх фахівців з дошкільної освіти, здатних забезпечувати формування мистецько-творчої компетентності вихованців сучасних закладах дошкільної освіти на якісно новому рівні. Необхідно зауважити, що у даній роботі висвітлені далеко не всі питання з проблеми підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку. Необхідний подальший пошук педагогічних умов та оптимальних шляхів отримання здобувачами вищої освіти практичного досвіду з педагогічного супроводу освітньої діяльності з художньо-естетичної діяльності дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

- Базовий компонент дошкільної освіти. Взято з <http://surl.li/kckw>
- Красовська, О. О. (2015). Технології культурологічного підходу професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в галузі мистецької освіти. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (21), 43.
- Ларіна, І. О., Доля, Ю. В. (2019). Підготовка майбутніх працівників дошкільних навчальних закладів до педагогічного спілкування в процесі музично-естетичної роботи з дітьми. В кн. *Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наукових праць*. (Вип. 26, ч. 2, с. 271-275). Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка.
- Ларіна, І. О., Доля, Ю. В. (2019). Формування музично-естетичного смаку у дітей дошкільного віку засобом взаємодії музики і живопису. В кн. *Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наукових праць*. (Вип. 27, ч. 2, с. 318-323). Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка.
- Половіна, О. (2021). Дитина у світі мистецтва. *Дошкільне виховання*, 2, 3-8.
- Смолюк, С. В. (2022). Використання інноваційних технологій навчання в процесі фахової підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*, 48, 2, 223-226.
- Шевченко, О. (2019). Методи формування вокально-виконавського досвіду майбутніх учителів музики. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (89), 206-216.
- Шевчук, А. (2021). Мистецька освіта дітей. *Дошкільне виховання*, 4, 20-23.

References

- Bazovyi komponent doshkilnoi osvity [Basic component of preschool education]*. Retrieved from <http://surl.li/kckw> [in Ukrainian].
- Krasovska, O. O. (2015). Tekhnolohii kulturolohichnoho pidkhdodu profesiinoi pidhotovky maibutnix uchyteliv pochatkovoї shkoly v haluzi mystetskoї osvity [Technologies of the cultural approach to the professional training of future primary school teachers in the field of art education]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (21), 43 [in Ukrainian].
- Larina, I. O., & Dolia, Yu. V. (2019). Pidhotovka maibutnix pratsivnykiv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do pedahohichnoho spilkuvannia v protsesi muzychno-estetichnoi roboty z ditmy [Preparation of future employees of preschool educational institutions for pedagogical communication in the process of musical and aesthetic work with children]. In *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka [Pedagogical education: theory and practice]: zb. naukovykh prats*. (Is. 26, p. 2, pp. 271-275). Kam'ianets-Podilskyi: Kam'ianets-Podilskyi nats. un-t imeni Ivana Ohienka [in Ukrainian].
- Larina, I. O., & Dolia, Yu. V. (2019). Formuvannia muzychno-estetichnoho smaku u ditei doshkilnoho viku zasobom vzaïemodii muzyky i zhyvopysu [The formation of musical and aesthetic taste in preschool children through the interaction of music and painting]. In *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka [Pedagogical education: theory and practice]: zb. naukovykh prats*. (Is. 27, p. 2, pp. 318-323). Kam'ianets-Podilskyi: Kam'ianets-Podilskyi nats. un-t imeni Ivana Ohienka [in Ukrainian].
- Polovina, O. (2021). Dytna u sviti mystetstva [A child in the world of art]. *Doshkilne vykhovannia [Preschool education]*, 2, 3-8 [in Ukrainian].
- Shevchenko, O. (2019). Metody formuvannia vokalno-vykonavskoho dosvidu maibutnix uchyteliv muzyky [Methods of formation of vocal performance experience of future music teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii [Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies]*, 5 (89), 206-216 [in Ukrainian].
- Shevchuk, A. (2021). Mystetska osvita ditei [Art education of children]. *Doshkilne vykhovannia [Preschool education]*, 4, 20-23 [in Ukrainian].
- Smoliuk, S. V. (2022). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia v protsesi fakhovoi pidhotovky maibutnoho vykhovatelja zakladu doshkilnoi osvity [The use of innovative learning technologies in the process of professional training of a future teacher of a preschool education institution]. *Innovatsiina pedahohika [Innovative pedagogy]*, 48, 2, 223-226 [in Ukrainian].

LARINA I., DOLIA Y.

Kharkiv H.S. Skovoroda National Pedagogical University, Ukraine

PREPARATION OF THE MAYBE FAMILY FACTORY FOR PRESCHOOL EDUCATION TO ARTISTIC AND AESTHETIC DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN

The article theoretically establishes the regularities of the artistic and aesthetic development of children of the preschool age in the development of the basic component of preschool education.

The didactic potential of the art as a way of shaping the artistic and creative competence of the child is considered in the article. It shows the peculiarity of this process in the minds of the realization of the emotionally oriented model of artistic enlightenment, reveals the dialogical essence that apart from other factors includes joint activity of a grown-up and a child

in an artistic environment. It has been proved that the effectiveness of the process of shaping artistic and creative competence in preschoolers depends on the pedagogical practitioner of establishments of preschool education having a certain level of professional readiness.

It is shown that the process of preparing future professionals in preschool education to be able to form of artistic and creative competence of the pedagogical support of the artistic activity of the child should be based on: forming a special position on infusion of art on the development of the personality of the child in the future professionals in preschoolers education; recognition of the importance of the aesthetic development of the personality and the improvement of ability of own artistic activity; the development of pedagogical tools for arts education of children of the preschool age; stimulation of motivation for self-development and constant professional growth; shaping the creation of a developmental aesthetic center at the foundation of preschool education; the development of the effective interplay skills in the area of "child - science - teacher" (self-diagnosis, reflection, active listening, involvement in visual artistic activity) in future pre-school education professionals.

The ways of shaping such readiness in the process of professional and pedagogical training of professionals in preschool education were considered by the faculty of the Department of Theory, Technology and Methods of Preschool Education of the Kharkiv National Pedagogical University named after G.S. Skovoroda. They emphasized the role and methods of using innovative technologies for stated purposes, such as: technologies of pedagogical communication (facilitated discussion), technologies of design education, artistic and musical illustration, verbalization of the sense of artists and musical creations, interactive technologies (working in small groups and couples), technologies of productive and creative activity, pedagogical training, initial pedagogical and game technologies, technologies of integration of art, art therapy technologies, technology of "learning without a lesson", modern digital technologies.

Key words: *artistic and aesthetic development, artistic and creative competence of preschoolers, innovative technologies, pedagogical support, artistic education, personality of a child, developmental and aesthetic medium*

Стаття надійшла до редакції 02.04.2023 р.

УДК 37.013.2:374.015.31

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283338](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283338)

ЛЕСЯ ЛЕБЕДИК

ORCID: 0000-0001-6538-6256

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

МІСЦЕ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ АНТОНА МАКАРЕНКА У ЗМІСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розкриваються важливі професійні аспекти використання педагогічної спадщини Антона Макаренка у проектуванні змісту підготовки педагогів закладів позашкільної освіти до професійної діяльності. Автором виокремлені вимоги до проектування змісту підготовки магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» за освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта». Зміст магістерської підготовки запропоновано будувати за модульною системою навчання, вказані переваги модульної системи, ефективної для підготовки педагогів закладів позашкільної освіти у магістратурі.

Виділені базові вимоги до структурування змісту підготовки педагогів закладів позашкільної освіти в умовах магістратури: системність, безперервність, взаємна підпорядкованість, цілісне уявлення і сприйняття всього обсягу інформації з модулю навчальної дисципліни, можливість вибору індивідуальної освітньої траєкторії і засвоєння змісту професійної освіти, актуалізація цього змісту, технологічність освітнього процесу, забезпечення продуктивного і креативного мислення, розвиток у магістрантів навичок рефлексивної культури, діяльнісний підхід.

Ключові слова: *Антон Макаренко, педагогічна спадщина, заклад позашкільної освіти, магістратура, професійна підготовка, педагог, зміст освіти*

Постановка проблеми. Посилення ролі знань і досвіду для розвитку соціуму у сучасних умовах ставить високі вимоги до фахової підготовки у магістратурі педагогів закладів позашкільної освіти, розвитку їхньої здатності постійно реагувати на зміни науково-технічного і соціально-економічного плану, готовності до реалізації професійних функцій. Означена проблема тісно пов'язана із важливими науковими та практичними завданнями, адже вимагає внесення коректив у методiku та зміст фахової підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти у магістратурі. Нові перспективи для означеної організації навчання надає творче використання педагогічної спадщини великого українського педагога Антона Макаренка.